

MARÍA JESÚS ÁLVAREZ

Conselleira de Desenvolvemento Rural e Recursos Naturais
do Principado de Asturias

Cal é a súa opinión sobre a normativa?

A normativa do Ministerio de Agricultura sobre aplicación de xurros era, inicialmente, moi estrita para a súa aplicación nunha comunidade autónoma cunhas características como a nosa. A aplicación con cubas ou cisternas que usan o sistema de prato ou abanico e canóns para a fertilización de cultivos nas explotacións de gando vacún en Asturias é unha práctica xeneralizada. Pode ser que a existencia de sistemas de inxección ou de tubos colgantes sexa inexistente ou testemuñal na actualidade, polo que o impacto no sector, cunha implantación inminente e xeneralizada como a exposta polo Mapama, sería moi elevado. Por iso, o Principado xa trasladou en xullo de 2017 as súas alegacións ao borrador do Real decreto sobre o uso de xurros. En decembro solicitamos, ademais, unha moratoria de dous anos na súa aplicación, que non obtivo resposta.

Hai varias razóns polas que non se implantaron en Asturias os sistemas alternativos para espallar xurros, a pesar de ser unha tecnoloxía recoñecida como unha ferramenta útil para aumentar a eficiencia na utilización de

nutrientes na fertilización, minimizando á súa vez as emisións de gases de efecto invernadoiro. Entre elas destaca a orografía. Asturias é unha rexión formada maioritariamente por montañas e vales de fortes pendentes. Ademais, outros condicionantes orográficos, como a irregularidade do terreo ou os afloramentos rochosos ou pedregosos, tamén dificultarían ou impedirían, segundo o caso, este labor coa maquinaria indicada (inxeectores de xurro), requiríndose a súa proxección a distancia. A aplicación en parcelas pendentes ou irregulares pode afectar á seguridade no traballo, polo risco asociado ao envorco da maquinaria agrícola.

Outra das razóns ten que ver co clima. Temos precipitacións elevadas, o cal condiciona en última instancia a posibilidade de entrada da maquinaria ás parcelas para realizar a fertilización, reducindo os períodos aptos para a distribución dos xurros. A humidade do terreo é un factor que aumenta os riscos para a seguridade das persoas que aplican os xurros. Tamén hai que valorar que a temperatura media en determinadas épocas do ano se sitúa entre os 6 °C e os 13 °C. Se unimos o clima ao feito de que os chans agrarios de Asturias non son calcáreos, a combinación de ambos os factores reduce a emisión de NH_3 . Tecnicamente está acreditado que a maior temperatura, maior volatilización dos compostos volátiles como o amoníaco.

Que excepcións en materia de aplicación de xurros teñen en conta para a comunidade asturiana?

O Goberno de Asturias publicou unha resolución a principios de febreiro que exclúe da aplicación da nova normativa de xurros do Ministerio ao 91,31 % da superficie que se declara á Política Agrícola Común (PAC), o que representa un total de 186.582,84 hectáreas e o 96,14 % dos terreos declarados. Esta medida permitirá que sigan aplicando os xurros da mesma forma que ata o de agora.

A resolución establece as excepcións á normativa do Goberno central sobre a aplicación de xurros por parte dos gandeiros e agricultores asturianos que reciben axudas da PAC. Así, o seu uso nas superficies agrícolas non poderá realizarse mediante sistemas de prato ou abanico nin canóns, excepto nos seguintes casos:

► “O SECTOR VACÚN DE LEITE É O MÁIS PREXUDICADO, CANDO É O QUE MENOS CONTAMINA EN COMPARACIÓN CO PORCINO”

► “O TERREO EXENTO DE APLICACIÓN DA NOVA NORMATIVA [EN ASTURIAS] É DO 91 %”

- Terreos con pendentes medias superiores ao 10 %.
- Terreos cunha superficie inferior a 5.000 metros cadrados.
- Cando o resto de parcelas agrícolas dunha explotación (descontadas as incluídas nas dúas primeiras excepcións), en conxunto, representen unha superficie inferior ao 50 % da total neta da explotación, ou menos de dúas hectáreas.
- Cando o resto de parcelas agrícolas da explotación (descontadas as incluídas nas dúas primeiras excepcións), en conxunto, representen unha superficie superior ao 50 % da superficie total neta, se os xurros corresponden a explotacións de gando bovino con almacenamento en fosa estanca e cuberta, e a aplicación se leve a cabo en días cunha temperatura media inferior a 12 graos, segundo a estación de Aemet máis próxima á explotación.
- Cando se trate de parcelas agrícolas nas que se realice un tratamento posterior, mediante enterramento con arado de vertedoiro ou cultivador, dentro das 24 horas seguintes á súa aplicación.

A extensión declarada no Principado con pendente media inferior ao 10 % é de 17.776,69 hectáreas, un 8,69 % do total, mentres que os recintos con superficie superior a 5.000 metros cadrados son 16.373, o 3,85 %. Con estes dous criterios, o terreo exento de aplicación da nova normativa é do 91 %, como lle comentei antes.

O decreto estatal tamén fai referencia á obriga de enterrar os esterco sólidos despois da súa aplicación no menor tempo posible. Ante isto, estableceuse algunha exención para Asturias?

En canto á obriga do enterramento dos esterco sólidos no menor prazo de tempo posible despois da súa aplicación, en Asturias exceptúanse desta obriga os tipos de cultivo mediante sementeira directa ou mínimo laboreo, os pastos, os cultivos permanentes e,

ademais, cando a achega do esterco sólido se realice en cobertura co cultivo xa instalado. En todo caso, autorízase a súa aplicación sen enterramento posterior de forma excepcional, cando este uso se corresponda coas prácticas tradicionais.

Esta orde autonómica aféctalles a todos os gandeiros e agricultores?

Aféctalles a todos os gandeiros e agricultores de Asturias que reciben axudas da Política Agrícola Común vinculadas a compromisos ambientais (condicionalidade), tal e como establece o decreto do Goberno de Mariano Rajoy, é dicir, a todos os gandeiros e agricultores que non estean exentos pola resolución do Principado de Asturias.

Cre que estas medidas poden ir encamiñadas a favorecer aos non activos?

Non creo que favoreza a ningún, é unha medida inxusta, xa que afecta por igual a todas as rexións, sen ter en conta quen contamina máis. Debería aplicarse gradualmente e por sectores, empezando polo porcino. Precisamente, o porcino non cobra axudas da PAC e por tanto non se ve afectado na mesma medida. A agricultura e a gandería teñen que contribuír á conservación do medio ambiente, pero todos, non soamente os que cobran axudas da PAC.

Non cre que esta normativa prexudica especialmente os produtores de leite, xa que só son responsables do 4 % da contaminación á que se refire a normativa europea e, en consecuencia, a orde estatal?

Efectivamente, o sector do vacún de leite é o máis prexudicado, cando é o que menos contamina en comparación co porcino. Ademais, en Asturias coincide que as explotacións de leite están situadas nas zonas máis chás e con parcelas máis grandes.

En realidade, esta normativa prexudica en Asturias a todos os gandeiros xa que, na nosa comunidade autónoma, os fertilizantes orgánicos están formados por xurros e esterco procedentes de pequenas explotacións de bovino e son practicamente inexistentes os de porcino, os que máis contaminan e os que realmente preocupan á Comisión Europea e ao Ministerio de Agricultura. A contribución da gan-

dería de Asturias á contaminación do medio ambiente polos xurros é menor en comparación con outros territorios de España.

Toda a normativa responde a unha redución dos niveis de contaminación por amoníaco, pero a maquinaria necesaria para a aplicación doutros sistemas pode ser que aumente a contaminación con CO₂. Cre que a solución dun problema pode provocar o nacemento doutro, mesmo peor?

Pode ser, sería preciso calcular a contaminación total polos diferentes gases de efecto invernadoiro en todos os procesos, e seguramente nos atoparíamos con sorpresas. De todos os xeitos, a mitigación do cambio climático require tomar medidas respecto diso.

Pensouse algunha vez na obrigatoriedade de utilizar algún tipo de aditivo que contrarrestase olores e contaminación por amoníaco antes da aprobación da normativa xeral/estatal?

Esta pregunta correspóndelle respondera ao Ministerio. Aínda que hai tratamentos preventivos para diminuír o cheiro e as emisións de amoníaco dos xurros, as medidas ou tratamentos que se tomen deben de ser eficaces, fáciles de controlar e co mínimo custo para o gandeiro.

A aplicación de xurros non só achega nutrientes, senón que favorece a conservación das capas do solo, a diferenza do que pode pasar cos fertilizantes químicos. Valoráronse de maneira correcta os prexuízos que esta normativa pode ocasionar para o mantemento dos solos?

Os xurros e o esterco son bos fertilizantes para o chan. O que o Ministerio restrinxen son os métodos de aplicación. Non se prohibe o uso de xurros e esterco sólido para a fertilización, o mantemento e a conservación dos chans.

As medidas tomadas son de aplicación para o ano 2018, pero que plan se ten para o futuro?

A resposta está en mans do Mapama. Desde Asturias tentaremos manter as excepcións citadas anteriormente, xa que factores como a pendente, o tamaño dos terreos e a climatoloxía limitan o uso de accesorios alternativos ao sistema de prato ou abanico. ►